

SODBA SODIŠČA (prvi senat)

z dne 21. julija 2005*

V zadevi C-207/04,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 234 ES, ki ga je vložilo Commissione tributaria provinciale di Novara (Italija) z odločbo z dne 26. aprila 2004, ki je na Sodišče prispela 10. maja 2004, v postopku

Paolo Vergani

proti

Agenzia delle Entrate Ufficio di Arona,

SODIŠČE (prvi senat),

v sestavi P. Jann, predsednik senata, N. Colneric (poročevalka), sodnica, K. Schiemann, E. Juhász in E. Levits, sodniki,

* Jezik postopka: italijanščina.

generalni pravobranilec: D. Ruiz-Jarabo Colomer,
sodna tajnica: L. Hewlett, glavna administratorica,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 14. aprila 2005,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

- za P. Verganija S. Monguzzi in P. Fasano, odvetnika,
- za italijansko vlado I. M. Braguglia, zastopnik, skupaj z G. De Bellisem, avvocato dello Stato,
- za Komisijo Evropskih skupnosti A. Aresu in N. Yerrell, zastopnika,

po predstavitvi sklepnih predlogov generalnega pravobranilca na obravnavi
12. maja 2005

izreka naslednjo

Sodbo

¹ Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago člena 141 ES in Direktive Sveta 76/207/EGS z dne 9. februarja 1976 o izvrševanju načela enakega

obravnovanja moških in žensk pri dostopu do zaposlitve, poklicnega usposabljanja in napredovanja ter delovnih pogojev (UL L 39, str. 40).

- 2 Ta predlog je bil vložen v okviru spora med P. Verganijem in l’Agenzia Entrate Ufficio Arona (v nadaljevanju: davčna uprava) zaradi uvedbe nadomestila za prostovoljno upokojitev, ki je določen glede na starost delavca.

Pravni okvir

Skupnostna ureditev

- 3 Člen 141(1) in (2) ES določa:

„1. Vsaka država članica zagotovi uporabo načela enakega plačila za enako delo ali delo enake vrednosti za moške in ženske.

2. V tem členu ‚plačilo‘ pomeni običajno osnovno ali minimalno mezdo ali plačo ter kakršne koli druge prejemke v denarju ali v naravi, ki jih delavec prejme iz naslova zaposlitve neposredno ali posredno od svojega delodajalca.

[...]“

4 Iz člena 1(1) Direktive 76/207 izhaja, da je njen namen izvrševanje načela enakega obravnavanja moških in žensk v državah članicah pri njihovem dostopu do zaposlitve, vključno z napredovanjem, njihovim poklicnim izobraževanjem in delovnimi pogoji ter glede socialne varnosti pod pogoji, navedenimi v odstavku 2.

5 Člen 2(1) te direktive določa:

„V naslednjih določbah načelo enakega obravnavanja pomeni, da ne sme biti nobene diskriminacije na podlagi spola, bodisi posredne ali neposredne, še zlasti ne glede na zakonski ali družinski status.“

6 Člen 5 te direktive določa:

„1. Uporaba načela enakega obravnavanja v zvezi z delovnimi pogoji, vključno s pogoji, ki uravnavajo odpuščanje, pomeni, da se moškim in ženskam zagotovijo enake možnosti brez diskriminacije na podlagi spola.

2. V ta namen države članice sprejmejo potrebne ukrepe, s katerimi zagotovijo naslednje:

(a) vsi zakoni in drugi predpisi, ki so v nasprotju z načelom enakega obravnavanja, se odpravijo;

[...]“

- 7 V skladu z Direktivo Sveta 79/7/EGS z dne 19. decembra 1978 o postopnem izvrševanju načela enakega obravnavanja moških in žensk v zadevah socialne varnosti (UL 1979 L 6, str. 24):

„Ta direktiva se uporablja za:

- a) zakonske sisteme, ki zagotavljajo varstvo pred naslednjimi vrstami tveganja:

— boleznijo,

— invalidnostjo,

— starostjo,

— nesrečami pri delu in poklicnimi boleznimi,

— brezposelnostjo;

- b) socialno pomoč, kolikor ta predstavlja dodatne programe k zakonsko določenim sistemom, ki so navedeni pod (a), ali pa nadomestilo zanje“.

- 8 Člen 4(1) te direktive določa, da načelo enakega obravnavanja pomeni, da ni nobene diskriminacije na podlagi spola, bodisi posredne ali neposredne, še zlasti ne glede na zakonski ali družinski status.
- 9 Člen 7(1)(a) te direktive določa, da ta ne vpliva na pravice držav članic, da s področja njene uporabe izvzamejo določanje upokojitvene starosti za dodeljevanje starostne pokojnine in morebitne vplive tega na druge dajatve.

Nacionalna ureditev

- 10 Italijanska ureditev o omejitvi upokojitvene starosti je določena v členu 9 zakona št. 218 z dne 4. aprila 1952 o reformi pokojnin o obveznem invalidskem in starostnem zavarovanju ter zavarovanju za preživele družinske člane (redni dodatek h GURI št. 89 z dne 15. aprila 1952). V skladu s to določbo se lahko upokojijo delavci, ki so dopolnili 60 let, ter delavke, ki so dopolnile 55 let, v obeh primerih pod pogojem, da so plačevali prispevke v obdobju in znesku, ki se zahteva.
- 11 Za zaposlene v podjetjih, ki so v krizi, Comitato interministeriale per il coordinamento della politica industriale (medministrski svet za koordinacijo industrijske politike) predvideva posebno ureditev. Zakon št. 155 z dne 23. aprila 1981 (redni dodatek k GURI št. 114 z dne 27. aprila 1981), ki daje zaposlenim pravico do predčasne upokojitve, delavcem pri 55 letih in delavkam pri 50 letih.

- 12 Člen 17(4)(a) dekreta predsednika Republike št. 917 z dne 22. decembra 1986 (redni dodatek k GURI št. 302 z dne 31. decembra 1986), kot je bil spremenjen z zakonsko uredbo št. 314 z dne 2. septembra 1997 (redni dodatek h GURI št. 219 z dne 19. septembra 1997, v nadaljevanju: DPR št. 917/86) določa:

„Za zneske, ki so bili izplačani zaradi prenehanja delovnega razmerja, da bi spodbudili prostovoljno upokožitev delavk, ki so dopolnile 50 let, in delavcev, ki so dopolnili 55 let, v smislu člena 16(1)(a), se plača davek, ki znaša polovico davka za plačo ob končanju delovnega razmerja in drugih nadomestil in zneskov, ki so navedeni v členu 16(1)(a).“

- 13 Po dejanskem stanju v postopku v glavni stvari je člen 17 DPR št. 917/86 zaradi ukrepa zakonske uredbe št. 344 z dne 12. decembra 2003 (redni dodatek h GURI št. 291 z dne 16. decembra 2003) postal člen 19 tega DPR.

Spor o glavni stvari in vprašanje za predhodno odločanje

- 14 Iz predložitvene odločbe izhaja, da je P. Vergani pred Commissione tributaria provinciale di Novara vložil tožbo zoper mnenje, na podlagi katerega mu je davčna uprava zavrnila vračilo plačila iz naslova davka od dohodka fizičnih oseb (imposta sul reddito delle persone fisiche, v nadaljevanju: IRPEF), kateremu je bil zavezan.

- 15 P. Vergani je pred predložitvenim sodiščem zatrjeval, da je uporaba stopnje davka IRPEF, skladno z davčno ureditvijo, ki jo ureja člen 17(4)(a) DPR št. 917/86, povzročila neupravičeno neenako obravnavanje. Predlagal je, naj se zadevo kot predlog za sprejetje predhodne odločbe predloži Sodišču.
- 16 Predložitveno sodišče trdi, da se zadeva v glavni stvari ne nanaša na sistem varstva starostne pokojnine in upokojitve, ker P. Vergani svoje poklicne dejavnosti ni končal zaradi dopolnitve starosti ali vplačil prispevkov.
- 17 Ob upoštevanju veljavnih določb Skupnosti po trditvah navedenega sodišča noben razlog ne upravičuje neenakosti obravnavanja, ki je določena v členu 17(4)(a) DPR št. 917/86.
- 18 Iz predložitvene odločbe zato izhaja, da gre v sporu v glavni stvari za obdavčitev nadomestila za upokojitev v primeru prostovoljnega prenehanja delovnega razmerja za delavca, ki je imel najmanj 50 let, vendar ni dopolnil 55 let.
- 19 V teh okoliščinah je Commissione tributaria provinciale di Novara prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo to vprašanje:

„Ali člen 17(4)(a) DPR št. 917/86, ki podeljuje delavkam, ki so dopolnile 50 let, in delavcem, starejšim od 55 let, pod enakimi pogoji ugodnost, in sicer da se davčna stopnja za spodbude za prostovoljno upokojitev in za zneske, izplačane ob prenehanju delovnega razmerja, zmanjša za polovico (50 %), krši ali je v nasprotju

s členom 141 ES in Direktivo EGS št. 76/207 ali drugače ustvarja pogoje za neenako obravnavanje moških in žensk, kot jih ta prepoveduje?“

Vprašanje za predhodno odločanje

- 20 Predložitveno sodišče z vprašanjem v bistvu sprašuje, ali je treba člen 141 ES in Direktivo 76/207 razlagati tako, da nasprotujeta taki določbi, kot je v postopku v glavni stvari, ki podeljuje delavkam, ki so dopolnile 50 let, in delavcem, ki so dopolnili 55 let, ugodnost, in sicer da se davčna stopnja za spodbude za prostovoljno upokojitev in za zneske, izplačane ob prenehanju delovnega razmerja, zmanjša za polovico.

Področje uporabe člena 141 ES in Direktive 76/207

- 21 Najprej je treba ugotoviti, ali podeljena davčna olajšava, ki je določena glede na starost delavca, pri obdavčenju nadomestila za prostovoljno upokojitev, kot je ta v postopku v glavni stvari, izhaja iz člena 141 ES ali Direktive 76/207.
- 22 Pojem „plačilo“ iz člena 141 ES pomeni v skladu z ustaljeno sodno prakso vsak prejemek v denarju ali naravi, sedanji ali prihodnji, ki ga delavec prejme iz naslova zaposlitve od svojega delodajalca, čeprav posredno (glej zlasti sodbe z dne 17. maja 1990 v zadevi Barber, C-262/88, Recueil, str. I-1889, točka 12, in z dne 9. februarja 1999 v zadevi Seymour-Smith in Perez, C-167/97, Recueil, str. I-623, točka 23).

- 23 Ugodnosti v postopku v glavni stvari, to je posebne olajšave, ne izplača delodajalec. Taka ugodnost zato ne izhaja iz člena 141 ES.
- 24 Sodbe Sodišča, ki jih navaja P. Vergani v nasprotno utemeljitev (sodba z dne 9. februarja 1982 v zadevi Garland, 12/82, Recueil, str. 359, točka 4, zgoraj navedena sodba Barber, točka 10, in sodba z dne 27. junija 1990 v zadevi Kowalska, C-33/89, Recueil, str. I-2591, točka 7), ne nasprotujejo tej presoji, ker se nanašajo na prejemke, ki jih je delavec prejel od delodajalca iz naslova zaposlitve.
- 25 Glede vprašanja, ali podeljena davčna olajšava, ki je določena glede na starost delavca, ki se nanaša na obdavčitev nadomestila za prostovoljno upokojitev, kot je ta v postopku v glavni stvari, kot izhaja iz področja uporabe Direktive 76/207, je treba opozoriti, da v skladu s členom 5(1) te direktive uporaba načela enakopravnega obravnavanja v zvezi z delovnimi pogoji, vključno s pogoji, ki uravnavajo odpuščanje, pomeni, da se moškim in ženskam zagotovijo enaki pogoji brez diskriminacije na podlagi spola.
- 26 V smislu člena 5(2)(a) Direktive 76/207, v skladu s katerim so države članice zavezane, da sprejmejo potrebne ukrepe, s katerimi zagotovijo, da se vsi zakoni in drugi predpisi, ki so v nasprotju z načelom enakega obravnavanja, odpravijo, je treba člen 5(1) te direktive razlagati tako, da vključuje prav tako pogoje za odpuščanje v teh državah članicah.
- 27 V okviru Direktive 76/207 moramo izraz „odpuščanje“ razlagati v širokem smislu tako, da vključuje prenehanje delovnega razmerja med delavcem in njegovim delodajalcem, tudi v okviru ureditve prostovoljne upokojitve (glej v tem smislu sodbo z dne 16. februarja 1982 v zadevi Burton, 19/81, Recueil, str. 555, točka 9).

- 28 Ob ponovni napotitvi na člen 17(4)(a) DPR št. 917/86 je predložitveno sodišče pojasnilo, da se davčna ugodnost v postopku v glavni stvari podeli „da bi spodbudili prostovoljno upokožitev delavk, ki so dopolnile 50 let, in delavcev, ki so dopolnili 55 let.“
- 29 Iz zgoraj navedenega izhaja, da sistem obdavčitve, ki je določena glede na starost delavca, kot je ta v postopku v glavni stvari, pomeni pogoj za odpuščanje v smislu člena 5(1) Direktive 76/207.

Obstoj diskriminacije

- 30 V skladu s členom 5(1) Direktive 76/207 se morajo moškim in ženskam zagotoviti enaki pogoji za odpuščanje brez diskriminacije na podlagi spola.
- 31 Razlikovanje obravnavanja, ki izhaja iz davčne stopnje za spodbude za prostovoljno upokožitev ter za zneske, izplačane ob prenehanju delovnega razmerja, ki je zmanjšana za polovico in podeljena delavkam, ki so dopolnile 50 let, in delavcem, ki so jih dopolnili 55, pomeni neenako obravnavanje na podlagi spola delavcev.
- 32 Glede na stališča, ki sta jih predložili italijanska vlada in Komisija Evropske skupnosti, je treba preučiti, ali tako razlikovanje obravnavanja zajema izjema iz člena 7(1)(a) Direktive 79/7, na podlagi katerega ta direktiva ne omejuje pravice držav

članic, da s področja njene uporabe izvzamejo določanje upokojitvene starosti za dodeljevanje starostne pokojnine in morebitne posledice tega za druge dajatve.

- 33 Iz ustaljene sodne prakse izhaja, da je treba ob upoštevanju bistvenega pomena načela enakega obravnavanja izjemo od prepovedi diskriminacije na podlagi spola iz člena 7(1)(a) Direktive 79/7 razlagati strogo (glej zlasti sodbi z dne 26. februarja 1986 v zadevi Marshall, 152/84, Recueil, str. 723, točka 36, in z dne 30. marca 1993 v zadevi Thomas in drugi, C-328/91, Recueil, str. I-1247, točka 8). To določbo je mogoče uporabiti le za določitev upokojitvene starosti za dodeljevanje pokojnine, starostne pokojnine in morebitne posledice tega za druge dajatve, ki izhajajo iz socialne varnosti (sodba z dne 26. februarja 1986 v zadevi Roberts, 151/84, Recueil, str. 703, točka 35; v tem smislu tudi sodba z dne 4. marca 2004 v zadevi Haackert, C-303/02, Recueil, str. I-2195, točka 30). Ta izjema od prepovedi diskriminacije na podlagi spola se zato ne uporablja za davčno olajšavo, kot je ta v postopku v glavni stvari, ki ne pomeni dajatve socialne varnosti.
- 34 Ker po eni strani razlikovanje obravnavanja, ki ga predvideva določba v postopku v glavni stvari, neposredno temelji na spolu in ker po drugi strani Direktiva 76/207 ne določa izjeme od načela enakega obravnavanja, ki se uporablja v tem primeru, je treba ugotoviti, da to razlikovanje pomeni neposredno diskriminacijo na podlagi spola.
- 35 Iz vsega navedenega, izhaja, da je treba Direktivo 76/207 razlagati tako, da nasprotuje določbi, kot je ta v postopku v glavni stvari, ki podeljuje delavkam, ki so dopolnile 50 let, in delavcem, ki so dopolnili 55 let, pod enakimi pogoji ugodnost, in sicer da se davčna stopnja za spodbude za prostovoljno upokožitev in za zneske, izplačane ob prenehanju delovnega razmerja, zmanjša za polovico.

Stroški

- ³⁶ Ker je ta postopek za stranki v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški, priglašeni za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (prvi senat) razsodilo:

Direktivo Sveta 76/207/EGS z dne 9. februarja 1976 o izvrševanju načela enakega obravnavanja moških in žensk pri dostopu do zaposlitve, poklicnega usposabljanja in napredovanja ter delovnih pogojev je treba razlagati tako, da nasprotuje določbi, kot je ta v zadevi v glavni stvari, ki podeljuje delavkam, ki so dopolnile 50 let, in delavcem, ki so dopolnili 55 let, pod enakimi pogoji ugodnost, in sicer da se davčna stopnja za spodbude za prostovoljno upokožitev in za zneske, izplačane ob prenehanju delovnega razmerja, zmanjša za polovico.

Podpisi